

Szerkesztői Iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bermentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A theologia-akademia ügye.

1888. szeptember 29 én tartott er. ref. egyház kerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 36 ik pontja szerint fölolvastatván a nagy-enyedi theologia akademia ötödik tanszékének betöltésére vonatkozólag főt. Szász Domokos püspök ur által beadott előterjesztése, az egyházkerületi közgyűlés egy 21 tagu bizottságot küldött ki, a püspöki előterjesztés következő része szerint való javaslatra:

„Az egyházkerületnek, legmélyebb meggyőződése szerint, mind a papnevelés iránti kötelezettségénél fogva, mind a Bethlen Collegium elhivatására és anyagi erejére tekintettel, át kell vállalnia a theologia akademia fenntartását, de a központi tőkék erre fordítható jövedelmei s azok közt az államsegély egy része, esetleg közadózás utján beszerzendő jövedelmek mellett, első sorban a Bethlen Collegium megállapítandó fölöslegét s talán még más felnyitandó forrásokat is igénybe kell venni, hogy az 1875 és 1876 évi határozatok értelmében, theologiai tanintézetét valóban, „akademiai színvonalra” emelhesse.”

Ha a mélt. Igazgatótanács ez elvi álláspontomat kegyeskedik magáévá tenni, a Bethlen-Collegium idézett felterjesztését, illetőleg kérését, azzal az indítvánnyal kell az ideit főt. és mélt. egyházkerületi közgyűlés elé terjesztenie, hogy ez elv kimondásával, utasítsa az igazg. tanácsot az egyházkerületi theologiai szükségleteinek kimutatására; továbbá arra, hogy a Bethlen-Collegium előjáróságával érintkezésbe téve magát, szerezze be az adatokat, hogy a collegium biztos jövedelmei alapján, mennyi fordítandó az ottani gimnasium, tanítóképezde és elemi iskola teljes és mintaszertű berendezésére, — illetőleg kiegészítésére, ehhez képest, mennyivel járulhatna a collegium az egyházkerület theologiai akademiájának fenntartásához és végül arra, hogy az igazgatótanács a maga részéről is mutassa ki az össz-szükségletek és a collegium jutaléka összevetésével feltűnő hiány fedezetének forrásait, hogy aztán mindez adatok és előmunkálatok a mostani közgyűlés által kiküldendő 21-es egyházkerületi bizottsághoz legyenek áttehetők, mely bizottság föl lenne kérendő, hogy a Bethlen-Collegium Előjáróságának az ötödik theologiai tanszék terheinek az egyházkerület által leendő hordozását illető kérése, és ez elvi magállapodás kivitele iránti tüzetes előterjesztését, az állandó Igazgatótanács utján s ennek véleményezésére mellett, a jövő egyházkerületi közgyűlés elhatározása alá terjessze.”

Elfogulatlanul tekintve a dolgot, mi van javasolva a püspöki előterjesztésben? egyszerűen ez: a Bethlen-főiskola szerves részét képező theologiai akademián egy ötödik tanári szék betöltendő; — mivel azonban a fizetésre fedezet nincs, gondoskodják erről az egyházkerület, — sőt többről is. Mert a Bethlen Collegium gimnasiuma, tanítóképezdeje és elemi iskolája több tanerő beállítását kívánja, — először ezek szükségletéről gondoskodják a collegium, — a fennmaradó összeget adja ezután is a theologiai akademia szükségleteire s a mi még ebből hiányzik, — az ötödik theol. tanári szék fizetésén kívül is, fedezze az egyházkerület. — Lehet, hogy a szivekben és vesékben más volt elrejtve, — sőt lehetett is hallani eltérő nézeteket, de mást, amire a 21-es bizottság kiküldve lett, — nem olvashatunk ki, azt pedig legkevésbé, hogy megbontassék a Bethlen főiskola eddigi szoros összefüggésben állott, szervezete. —

Es imé — összeül a 21-es bizottság és dr. Szász Béla egyetemi tanár, mint előadó egy hosszú memorandumban azt javasolja, hogy a nagyenyedi akademia helyzettessék át sűrűsen Kolozsvárra, — vagyis amint a „Prot. Közöny” mondja: az Ig. Tanács utján ajánltassék az ideit közgyűlésnek a „Kolozsvári (!) theologiai akademiának az egyetemmel bizonyos kapcsolatban, lehető rövid idő alatt leendő fölállítására s egyszerűs mind a kolozsvári állami tanárképezde ref tagjai nevelkedésének felekezeti szempontból való kiegészítése és gyakorlati képzése számára egy paedagogium berendezése internatussal és konvikttal s a kolozsvári Collegiummal összefüggésben.

A 21-es bizottság többsége tehát rontana, ahelyett, hogy a meglevőt fejlesztés, pedig utasítsa határozottan csakis erre volt a jegyzőkönyv szerint.

Lehetetlen a megbízatással való visszaélés felett sajnálatunknak kifejezést nem adni; de ha megtörténne is hogy egy most hatalmassá vált párt eddig verességet szenvedett tervét most keresztül viszik a közgyűlésen, — biztat a remény, hogy az ilyeszerű eljárás nem tiszta munkájának eredménye tartós sikert nem fog megérni.

Azért tehát megkezdjük csekély erőnkhez mérten a küzdelmet első sorban is közreadjuk a nagyenyedi Bethlen-főiskola méltóságos előjáróságának ez ügyben még a 21-es bizottság tárgyalását megelőzőleg kelt következő előterjesztését:

Méltóságos Igazgatótanács!

A méltóságos Igazgatótanács 207—1889 sz. leirata szerint a főt. egyházkerületi közgyűlés múlt évi 37 j. k. sz. alatt kelt határozatában azon elvi álláspontot fogadta el, hogy mind a papnevelés iránti kötelezettségénél fogva, mind a Bethlen-Collegium elhivatására és anyagi erejére tekintettel át kell vállalnia a theol. akademia fenntartását. Ennek alapján a mélt. Igazgatótanács arra hívja jel előjáróságunkat, hogy „mutassa ki a Collegium biztos jövedelmeinek alapját; bevételeiből mennyit fordíthat a gimnasium, tanítóképző és elemi iskola teljes és mintaszertű berendezésére; illetőleg kiegészítésére s ehhez képest mennyivel járulhat ezen Collegium az egyházkerület theol. Akademiájának fenntartásához?”

Az egyházkerületi közgyűlés határozatai iránt mindenkor tanusított köteles tiszteletünk mellett: felügyelői és intézői köteleességünknek tartjuk a collegiumot alapító fejedelem Bethlen Gábor alapító és adomány leveleinek szavait és intentióit a Collegium elhivatására nézve idezni és felejtetni. Az 1629. sept. 2-ikán kelt s az enyedi uradalomról szóló alapító levélben az elhivatásra nézve áll: „Cum ab initio faelicis nostri regiminis nihil antiquius duxipemus quam ut verbi Dei ministrorum liberaliumque artium professorum ad pietatem Colendam instituendamque juventutem copiam habere possemus ideoque Gymnasii et scholanem Reformatae Evangelicae religionis Collegium in hac civitate nostra Alba-Julia fundatum benigne voluissimus, ex eo tempore nullis impensis et laboribus parcendum putavimus quo collegii hujus a Nobis pendati commodis prospici neceperatibusque ejus subveniri possit.”

Az 1629. Sept. 1-én kelt 20.000 frtról szóló adomány-levél így állapítja meg az elhivatást:

„Cum ab initio soelicis nostri Principatus illud prae omnibus in oculis habuissimus ut divini nominis gloria propagari artiumque liberalium in ditionibus Nostris Gymnasie fundari, doctrinisque adolescentum aetas imbui posset, eaque de causa multiplicibus expensis et laboribus in hac civitate nostra Alba-Julia Collegium verbi Dei ministrorum liberaliumque artium professorum et Scholae, instituendae juventutis causa, fundatum voluissimus.”

Ezekből tisztán kitűnik, hogy a Bethlen-Collegium elhivatása a ref. egyház számára papokat nevelni s az ifuságot tudományok oktatásban részesíteni. Tehát: Theol. akademiát és gimnasiumot fenntartani.

Ezen hivatásának igyekezett is megfelelni s nem tehetjük, hogy ezen alkalommal rá ne mutassunk arra, hogy mit tett a collegium előjárósága a közelebbi időkben ezen hivatás lehető szükséges betöltésére.

A) A theol. akademiánál.

1. Midőn a többi collegium gimnasiuma fejlesztése érdekében a theol. cursust megszüntette, mi fenntartók, még pedig jelentékenyen kibővíve, addig míg Enyeden lehetetlen volt, fenntartók saját költségünken Kolozsvárt és Mihelyt az enyedi collegium romjából kiemelkedett, haza költöztették; és hogy azt megtehessek: tanári lakokat és egy új iskola-épületet építtettek.

2. 1869-ben egy újabb, 4-ik theol. tanszékét rendszeresítettünk és a theol. tanfolyamot előbb 3, majd 4 évre terjesztettük.

3. 1879-ben felállítottuk az 5-ik theol. tanszékét is, egyelőre kisebb fizetéssel.

4. Az 5-ik theol. tanáron kívül résztvevő a theol. tanfolyamon a főiskola bölcsész-tanára és a neveléstan tanára; továbbá az ének, zene és a modern nyelvek tanítói.

5. 1886-ban a főt. püspök ur által kezdeményezett és az egyházkerület segélyével megindított konviktushoz alkalmas helyiséget és évi 1000 frtot adott.

Ezen intézkedések folytán a theol. akademia úgy a tanulók segélyezése, mint a tanerők száma és a tudományok berendezése szempontjából olyan színvonalra emelkedett, hogy az egyetemes convent előtt, a theol. akademiák újabb szervezésénél 1883-ban, mint aul szolgálhatott.

Igaz, hogy a közelebbi években némi hanyatlás mutatkozik, a mennyiben Décei Károly lemondása után az egyik exegetikai — és n. Mihályi Károly halála után a külön bölcsészeti tanszék betöltetlenül maradt, de legalább némileg ezen hiány is pótolható, a mennyiben Décei Károly összes tantárgyait, jóllehet tulságos megterheléssel, tanította Keresztész József, Mihályi Károly tantárgyait pedig Kovács Ödön. A nevezett tanszék betöltése pedig épen a gimnasium fejlesztése érdekében szenvedett halasztást.

B) A gimnasium fejlesztése érdekében is megtette előjáróságunk mindazt, ami a tanügy általános fejlődésével szükségesnek mutatkozott. 1863-tól a mult évig a régi 5 rendes tanári szék 10-re emeltetett. Jelenleg van a gimnasiumban 10 rendes tanár. (Egy hely betöltés alatt áll), 2 okleveles segédtanár, 1 képezdét végzett tanárjelölt, a szükséges zene- és ének-tanítók; betöltés alatt a torna-tanítói állomás.

Ha a rendes tanárnak olyan fizetése van, a milyen a többi gimnasiumoknál még nincs; ketőnek olyan, mint az állami gimn. tanároknak, ha odavesszük a successio jogát: két rendes és a segédtanároknak 1000—1000 frt.

Gimnasiumunk a tanerők számára, fizetésére és — az állam-kormány elismerése szerint is — felszerelésre nézve kiállja a versenyt a legjobb hazai gimnasiumokkal.

Mind a theol. akademia, mind a gimnasium érdekében hozott áldozatokra ráteszi a koronát az újon emelt díszes, czélszerű és költséges iskolai épület, mely felszereléssel együtt 120.000 frtba került.

Minden a Bethlen-Collegium eleitől fogva elismert elhivatására való tekintettel történt.

Most a leiratban a m. Igazgatótanács azon kérdést intéri előjáróságunkhoz, hogy a gimnasium, a tanítóképezde és az elemi iskola teljes és mintaszertű berendezése, illetőleg kiegészítése után

felmaradó jövedelemből mennyivel járulhat a collegium „az egyházkerület theol. akademiájának fenntartásához, miután a collegium elhivatására és anyagi erejére tekintettel az egyházkerületnek át kell vállalnia a theol. akadémia fenntartását?”

Kinyilvánítottuk és bizonyítékokkal támogattuk azon meggyőződésünket, hogy a collegium egyik főelhívása a theol. akadémia fenntartása.

Ami a collegium anyagi erejét illeti, igaz, hogy újabb időben főleg az építkezési túlkadás, a költséges felszerelés, az állami adó váratlan nagy emelkedése, gazdasági beruházások (erdőrendezés) megátolták a collegium saját erejével való tovább fejlődést. Ezért folyamodtunk segélyért oda, a honnan előre, önként ígérve volt. Kértünk az államtól 30.000 frtot a gimnasium felszerelésére; kértük az egyházkerülettől egy theol. tanszék dotációját, amit az 1876-ik évi egyh. kerületi közgyűlés kérés nélkül megígért.

Mikor előjárásunk segélyért folyamodott, távolról sem gondolt arra, hogy a nyereség segély által a collegium elhivatása megváltoztassék és szervezete megbontassék. Az egyházkerület is 1876-a azért ígérte az 5-ik theol. tanszék segélyezését, hogy a Bethlen-Collegium betölthesse elhivatását, mint az egyházkerület theol. akademiájának fenntartója.

Előjárásunk nem képes belátni, hogy miért kellene a Bethlen-Collegiumnak jövedelmei „feleslegével” járulni „az egyházkerület theol. akademiájához”, mikor az általa eddig fenntartott akadémia az egyházkerület lesz nem csak akkor, ha ezután egészen az egyházkerület tartja fenn, hanem az volt és az marad akkor is, ha esetleg semmivel sem segélyezné.

Az alapító fejedelem is az idézett alapító levélben így szól: „Reformatae Evangelicae religionis collegium in hac civitate nostra Alba-Julia fundatum benigne voluit semus.”

Nem szükség tehát a mi szerény nézetünk szerint az egyh. kerületnek átvállalnia a maga theol. akademiáját a Bethlen-Collegiumtól.

Különb is az egyh. kerület ezen theol. akademiája a mostani igényeknek — a conventi tanterv legmagasabb kívánalmainak megfelelő volt és az lesz újra a tanerők kiegészítésével, különösen egy üresedésbe levő tanszék minél előbbi betöltése által. És akkor az egyházkerület a papnevelés iránti kötelezettségének „a Bethlen-Collegium anyagi erejére tekintettel” teljesen eleget tehet, ha egy vagy két tanszék állandó pénz fizetését elvállalja. Ezzel összesen 1500, vagy leg-

fennebb 3000 frt. kiadást kellene fedeznie. De ha egészen átválna a theol. akadémia fenntartását a Bethlen-Collegiumtól elkülönítve, az tetemes, 60—70 ezer forint beruházási költségen kívül legalább évi 25—30 ezer forint évi kiadást vonna maga után.

Ezen nagy kiadást a m. Igazgatótanács leirata szerint első sorban a Bethlen-Collegium feleslegéből kellene fedezni.

De eltekintve attól, hogy a gimnasium, tanítóképezde és elemi iskola „teljes mintaszerű berendezése után” nemcsak felesleg nem maradna, hanem ha a jövedelem tetemesen emelkednék is, a collegium saját céljaira mind szükségszerűleg felhasználható volna, különösen szegény tanulók segélyezésére; de ettől eltekintve ami meggyőződésünk szerint a Bethlen-Collegium az alapítólevelekben jelzett hivatás betöltésére lévén alapítva, minden meglévő és lehető jövedelmeinek arra kell fordíttatnia.

E szerint ezen collegium jövedelmeinek sohasem is lehet olyan feleslege, mely az egyházkerület egy más intézetének fenntartására rendeltethetnék. Ezt tiltják az alapítványok rendeltetései s a collegium testületi jogai, melyek mind országos, mind egyházi törvényeinkben el vannak ismervé. Mi tehát nem tehetünk eleget a m. igazgatótanács leiratában foglalt felhívásnak, hogy mutassuk ki azon felesleget, mely az egyh. kerület theol. akademiájának fenntartására szükséges, mert az egyh. kerület ezen collegiumának nem lehet olyan feleslege, mely egy más intézet fenntartására fordítható legyen.

Egyházszerzetünk értelmében, mind nekünk, az intézet előjáróinak, mind az egyh. kerület kormányának és közgyűlésének — szent kötelességünk az alapítványok rendeltetése felett őrködni s a collegiumok jogait védelmezni.

Ha mi a Bethlen-Collegium elhivatására tekintettel akarjuk kimutatni az intézet biztos jövedelmeinek alapját, akkor első sorban a theologiai akadémia és a gimnasium teljes és mintaszerű berendezésére kell gondolnunk. Mert a tanítóképezde a m. Igazgatótanács . . . számú leiratában foglalt ítélet szerint is nincs helyén a Bethlen-Collegiummal kapcsolatban. Ennek teljes és mintaszerű berendezése és fenntartása nem is lehet a collegium hivatása. Az elemi iskolai oktatás pedig csak másodsorban s a gimnasiumra való előkészítés szempontjából tartozik a collegium hivatásához.

Mindezek folytán arra kell kérnünk a m.

Igazgatótanácsot, hogy a kinevezett 21-es bizottság által a jog, a szükség és lehetőség tekintetbe vételével azon irányban készítsen tervet, hogy miből és mennyivel járulhatna az egyh. kerület a Bethlen főiskola kebelében levő és a collegium hivatásához tartozó theol. akadémia segélyezésére, nevezetesen és sürgősön az 5-ik theol. tanszék fizetésének hordozására.

Ilyen célból a 21-es bizottság használatára, alatt tisztelettel felterjesztjük a mult évben . . . sz. alatt felterjesztett 1889-ik évi költségvetésünk kiegészítése képpen:

a) A collegium biztos jövedelmeinek alapját mutató tökékönyvet,

b) A jövő évi költség előirányzatot.

Feliratunkban foglalt tiszteletteljes kérésünket a m. Igazgatótanács s a főt. egyh. kerületi közgyűlés figyelmébe ajánljuk.

Kelt Nagyenyeden, 1889. május 31-én tartott előjárásági gyűlésből.

A rom. kath. status gimnasialis tanárainak fizetése.

(B.) Az erdélyi rom. kath. status igazgató tanácsának a folyó hó 24—25. napjaira kitűzött közgyűlésre beadott jelentését olvasva, igaz örömmel kelle meggyőződnünk arról az előhaladásról, melyet ugy a vagyion kezelés, jövedelem emelés és a tanügy ténen számadatakkal igazolva láthatunk, mely, ha a megkezdett irányban fog haladni, legszebb reményekre jogosíthat az egyedül alkotmányosan kormányzott püspöki megye fejlődése iránt.

Pedig sok küzdelem, nagy és nehéz munka árán lett elérve ez eredmény, melynek erkölcsi sikere csak hitosíthat, de fel nem oíthat a további szintoly nehéz munka alól.

Sajnos azonban, hogy a duszgadzagnak hirdett erdélyi rom. kath. status milli daczára még mind nem eléggé gazdag, hogy minden irányban eleget tehessen kötelességeinek a legfőbb gondot adó tanügy ténen. Ezt különösen nagyon szegényesen fizett gimnasialis tanárainak nézve állítjuk s bizonyítjuk magunknak a tanároknak helyesen indokolt és senki által kétségbe nem vonható állításai, melyeket a status gyűlés szüze elé terjesztett kérelmeikben felsoroltak. — A fizetésükre számtal azonban most alig 800 frt. jövedelmi többletet mutat. — de eltekintve attól, hogy ezen jövedelmi többlet állandósága bizonytalan. — nem volna elégséges még arra sem, hogy egy gimnasium rendes tanárainak a méltányosan megillető 1000 frt. törzsfizetést és 200 frt. szállásbért fedezhesse.

Megengedjük, hogy oly helyen is van gimnasiumunk, ahol — különösen nemzetiségi szempontból és mert más közművelődési intézetek is vannak, felesleges. — De — mert tisztelnünk kell az alapítók akaratát. — nem oszthatjuk fel és a jövedelmet nem oszthatjuk szét másfelé, barmily példák állanak is előttünk.

TÁRCZA.

Panaszhangok.

Csöndes éj van, csöndes nyári éjjel,
Lágyan rezg az enyhe fuvalom,
Fönn virasztok künn a holdas éjben,
S messze hangzik bánatos dalom.

Csalfa lányka, éjszótét szemedben
Boldogságot lelni véltem én,
De a szived másnak adtad régen,
Másnak pihentél a kebelén.

S hittegetél egy napról a másra
Hogy enyém vagy, — az enyém csupán, —
Mig szivednek minden dobbanása
— Nem utánam — vágyott más után.

Hej! Ha tudtam volna csalfa lányka,
Hogy csak játékot üzesz velem,
Nem lett volna szívem összezuzva,
Nem lett volna éltem gyötrelmem.

Szász Gerő.

A szegények.

— Ég be ne fogadjon, föld kidobjon, váljék posványvá a kristályviz ajkaid előtt. Légy éhező farkas, mely rohadó hullát csontjairól szedegeti táplálékát. Hangod, azt a szép csengő hangot, tegye isten holló károgássá.

Te ezudar, te veszett eb! . . . ki, ki innen. Ha meg tudtál csinálni, légy csavargó koldus. Ágyad legyen az utolsó szél, takaród a véres fellegekkel borított éjszaka. Ki, ki innen!

A szegény leány göresösen karolta át nevelő anyja térdeit. Összekulcsolt kezeit erőszakkal sem tudta lefejtetni az asszony. Zokogó fuldoklásából alig lehetett érteni, amint szívszagátán eseng.

— Jó anyám, rugj fel mint hitvány ebet szokás. Kínózz. Tépd össze izenként lelkemet. Leszek szolgálód. Elvégezek mindent mit parancsolsz. Elhállok ágyad lábánál. Tégy akármit velem, csak ne üzz el. Hova tudnék én menni, mihez tudnék én fogni? Irtózatos még elgondolni, hogy én lássalak többé, ne esőkolhassam áldó kezdet, ne nézzem kedves arcodat. Uss, verj, gyötörj, nagyott vétkeztem ellened, megérdemlem. Megbocsátsz-e? Bocsáss meg . . .

— Soha! menj! ne viseld többé a nevem, ne szólíts többé anyádnak. El innen . . .

Az ifjú leánynak elfogyott a könyve, elakadt a száva. Még egyszer levonta ajkához az átkozó kezét s aztán — elment.

Turi Kálmán ott maradt állva a szoba közepén. Szemeit nem tudta levenni az ajtóról, hol kiment leánya. Haragtól csillogó arezát éjfélle árny lepte meg, homlokán kiduzzadtak az erek. Letérdelt egy nagy láda mellé s egyenként szedte ki az elzött leány ruháit.

. . . Ebbe a kis köntösben találtam a ház előtt. Oh, milyen virguncz, életre való volt benne . . . Ezt a halvány rózsaszínűt akkor készíttettem, mikor feladtam az iskolába. Oh, beh jól nézett ki benne. A tanító urak

mind rendre cizirokálták . . . Ezzel a karton ruhába járt az iskolába. Milyen jó tanuló volt. Hogy pergett kicsiny nyelve, hogy tudta azt a sok szép históriát . . . Ebben a kétkben tette az utolsó vizsgát. Oh, ha látták volna, mikép állott ki oda az emelvényre; oh, ha hallották volna azt a szép verset tőle . . . Ez a fekete színt lett a halála, szegény férjnek temetésekor csináltattam neki. Mind sugdosták az utcán végig: „Turi Klára a legszebb leány! . . . Az is volt. A ki egyszer látta azt a sugár természet, azt az észvesztő szempárt, azt a finom, tulvilági arcot, beteg lett tőle. Oh, én Kláram, miért nem tudtál nekem szót fogadni? Hallod Klára, jer, megbocsátok. Hol vagy? Utánad megyek . . .

Turi Klára neki ment az alakatlan, sötét éjszakának. Futott, mint üzött vad, kiben benmaradt a golyó. Fogadott anyjának átka üzte s egy kis halvány gyermek arc, nyakán egy piros vonallal.

Lihegve, ziláltan, vihar által esapkodva futott uttalan utakon. Némán, halványan. Egyetlen tanuja a futó leánynak, s a nagy vak éjszaka, mely az árnyakat homályt, a semmit hempergette körülötte. A leány reszkető kezével szorosabban huzza össze keblén fehér kendőjét s úgy tetszik neki, mintha vérbe festené azt egy véresebb s átázta kendőjét, keblén folyva végig. Felveti fejét a leány, szeme belemertül a nagy éjbe; keres les valamit az árnyban, homályban, majd megáll remegve, imádkozni akar, de rángó ajkain elhal imája.

Most már fél az egyedüllétből, fél attól az alaktól, attól a halvány gyermek arcától, kis nyakán a piros vonallal, ki szólanul kiséri, míg körülötte zug a vihar, hull a zápor. Siket lépteivel menekül előtte hegyen,

Uj al
kodnunk.
és az anya
kezve. —
„A szent
nünk. —
mények ut
gondok. a
gyenge, söt
keresetnek
jobb alkal
jutó számá
Az al
szigoru mé
módot nyu
ez sem elé
birtokosain
teremthet
nasiumok.
sorban a g
vásárhelyi
karba való
közül vála
szereles tek
Csak
kozással s
azokat, kik
megkiván.

Tudn
maguknak
még a jövő
delem. mé
egy-egy fő
zetének, v
szükséget,
s tehetségé
hagyva —
galomra, B
papok és
marad tisz
marad neve
Kolle
egyházak é
emelkedő
mind a jó
kosnak —
a kor, a n
helyett, m
illette, mel
ügyi tudot
Belátjuk, h
meglehető
denképpen
oda adja,
ide, hová s
ellátó tekin
vallásos ne
mas szólan
találja. —
saját külf
rendezni s
hagyó sors

völgyen, v
az utat, h
fájdalmát,
ugy érzi,
vérenek gő
haloványan
piros vonal
. . .
búske orn
hinti első
elszökik h
üreg nyilas
tele tüzi v
„Lányk
A bo
A mint fel
anyját, am
sávokat raj
oda az isz
— E
El van a
haragom.
szájamba
kellott vol
Jer, kis h
levő napja
bűnödöt.
Az i

Uj alapokról, új jövedelmi forrásokról kell gondoskodnunk. hogy a méltányos igényeknek eleget tehesünk és az anyagi gondoktól lehetőleg ment állásokkal rendelkezve. — tanárainkat a legjobb tanárokból választhatjuk. „A szent lelkesedés és buzgalom eléggé meg van bennünk. — el kell ismernünk a folyton észlelhető eredmények után. — Nem szabad hagyni, hogy az anyagi gondok, a családi súlyos terhek odáig emelkedjenek a gyenge, sőt silány fizetés miatt, hogy csak száraz kenyér keresetnek tekintessék a tanári állás, melyet a legelső jobb alkalom nyitásával ott hagyjanak más hasonló sorsra jutó számára.“

Az alapok jövedelmeinek és valódi szükségleteinek szigorú mérlegelése. — az egyes tulkiadások leszállítása módot nyújthat a szükséges többlet kiteremtésére s ha ez sem elég. — a gazdagabb egyházi állások és plebániák birtokosainak és a híveknek áldozatkészsége új alapot teremthet akár az egyes kiválóbb fontossággal bíró gymnasiumok, akár az összes tanári kar javára. Mi pl. első sorban a gyulafehérvári és brassói. — azután a marosvásárhelyi és sz. udvarhelyi gymnasiumok lehető legjobb karba való helyezéséről gondoskodnánk úgy a legjobb erők közül választott tanárok fizetése, mint berendezés és felszerelés tekintetében.

Csak a lehetetlenség (ami: nincs!) feletti sajnálkozással a jobb jövőre való utalással ne fizessük ki azokat, kikről az állam, az egyház, a társadalom oly sokat megkíván.

Tegyetek alapítványokat!

Tudni való, hogy akadnak emberek, kik nemcsak maguknak élnek, hanem másokért is készek áldozni, sőt még a jövő nemzedékért is lelkesülnek. — Egy-egy fejedelem, még a hadi szerencse változatosságai között is, — egy-egy főúr és még számos nemes családbeli, nemzetének, vallásának fejlődését óhajta és tapasztalván a szükségletet, a hiányt; — megállapítja a célt, kifizeti a helyet s tehetségéhez mérten ezereket, vagy százakat adva, hagyva — azon nyugodt öntudattal hajtja fejét örök nyugalomra, hogy amíg a hagyakozó végakarátát tisztelő papok és világiak lesznek az ő nemzetségéből, — fennmarad tisztességgel kezelve az ő hagyományai és áldva marad neve.

Kollegiumok és egyszerű falusi iskolák, gazdag egyházak és szegény kis eklézsiák, — büszkén magasra emelkedő templomok és szerény kis imaházak mind — mind a jótévedők, áldozni tudók emléket hirdetik az utókosnak — már t. i. addig-ameddig! — Mert váltakozik a kor, a nézet, az erkölcs. — Az egyszerű kamatoztatás helyett, mely ugyan egészen azt a kis egyház községet illette, melynek a tőke lett hagyva, — a magasabb pénzügyi tudomány ragyogó üzlet fogásai érvényesülnek. — Belátjuk, hogy az illető alapító — nyugodjék békével — meglehetősen tökfélő volt, mert ha nem lett volna, a mindenképpen elajándékozni szánt pénzét és vagyonát nem oda adja, a hová korlátolt tudása folytán tette, hanem ide, hová saját fölemelkedett bölcsességünk, messze jövőbe ellátó tekintetünk a „közjó“, „a közérdek“, a „felekezeti vallásos nevelés magasatos eszméje“ s több efféle hatalmas szövegekkel és zengő frázisekkel indokolva jónak találja. — Utánunk mások — szintazon vezérelvek, de saját külön nézeteik szerint — persze másként fogják rendezni a dolgokat, a míg végül a hagyomány az örök-hagyó sorsára kerül — elenyészik teljesen. —

völgyen, vadeddön, vizáron. Mint a farkas úzte eb keresi az utat, hogy eljusson a helyre, hova elásta gondolatát, fájdalmát, emlékezetét. Berohan a sötét erdő ásitó torkába úgy érzi, mintha tele volna vérpárával a levegő. Az undok vérenek göze oda vezeteti őt egy üreghez s ott látja holt haloványan, sirva, térdre álvá — kis fiát, nyakán a piros vonallal.

... Haragszó halszik a közeli faluból. Az erdő büszke orma biborba öltözik. A hajnal üdén, mosolyogva hinti első sugarait a fa alatt levő üregre. Az ifjú leány elszökik helyéről, betömi még jobban iszapos földdel az üreg nyílását. Összeacsapzott haját ékes kontyba szedi, tele tűzi vadrózsával, dalolva, nevetve jár a sir körül: „Lány kora nyílását; Bu kő veti, nagy!“

A bokrokat a perczben valaki áttöri erőszakosan. A mint felriadt Klára a zajra, ott látta állani maga előtt anyját, amint ruháját bózot, túske megtépte, kezére véres sávokat rajzolt a tövis. Lehullott az asszony Klára elébe oda az iszapos földre s úgy kérlelte.

— Klára, édes jó leányom, mit csinálsz te itt? El van a z temetve már jól, épp úgy, mint az én haragom. Megbocsáss. Az első indulat roham adta szájamba azokat a szavakat. Hiszen nekem vigasztalnom kellett volna tégedet, sokat szenvedett, csalódott leány. Jer, kis házunk üresen van. Töltsük le nyugodtan hátra levő napjainkat s a jó isten, az irgalom atyja megbocsátja bűnödöt.

Az ifjú leány felvett egy göröngyöt a sirról, feldobott

Tegyetek alapítványokat, — de azonnal mondjátok is le arról, hogy az úgy használtassék fel, amint ti jó lélekkel és buzgó törekvéssel akartátok. Vannak és lesznek elegendő, kik alapítványt ugyan nem tesznek, mert annál már sokkal okosabbak, — de azon jövelkek holmijét, kik azt a szentügy oltárára rakosgatták szívük egygyűségében, — igen ügyesen fogják úgy ide-oda tenni, hogy éppen csak oda és akképpen ne jusson, amint és ahogy ti, derék adakozók, hosszas meggondolás után jónak láttatok. —

Hogyan és miként történhetik ez meg? Egyebektől eltekintve nézd csak meg: mi lesz a Bethlen főiskola bizonyos czélokra rendelt vagyonának jövedelmével — Kolozsvárt! Receptjét Dr. Szász Béla egyetemi filozofus tanár írja, — beveheted. — Hogy meggyógyulsz-e, vagy nem — az aztán csakis te dologod. —

Kegyes hívek! Tegyetek alapítványokat, sokat és nagyot! —

VEGYES HIREK.

— Az október—decemberi évnegyedre új előfizetést nyitunk I frttal. Oly fontos ügyek kerülnek ez idő alatt tárgyalásra egyházi és világi téren egyaránt, melyek méltán felkölthetik a közérdeklődést. — Lapunk e kérdéseket függetlenül, csakis az igazságot tartva szem előtt, tárgyalja. Kérjük mindazok pártolát, kik ismerve önzéstelen, csakis a közügyért buzgó törekvéseinket, — érdeklődéssel viseltetnek a közügyek iránt.

— Az ev. ref. egyházkerület által a theologiai akademia ügyében mult évi közgyűléséből kiküldött 21 es bizottság f. hó 17-én tartott gyűlésében a többség, dr. Kovács Ödön és gr. Bethlen Pál ellenében kimondá dr. Szász Béla előadó indítványára, hogy tekintve „e kérdés megért voltát, — az egész egyházkerület érdekének az egész rész érdeke (?) fölötti állását, a papnevelés és felekezeti tanárképzés kérdésének sajnósan elhanyagolt állapotát (!)“, Kolozsvárt sürgősen állítsassék fel az egyetemen bizonyos kapcsolatban (?) az egyházkerületi theologiai akademia, — természetesen a nagyenyedi Bethlen-főiskola jövedelmeinek bevonásával és az itteni theologiai akademia mielőbbi megszüntetésével. — Azonkívül a felekezeti tanárképzés sajnósan elhanyagolt állapotán „paedagogium“ berendezésével kíván segíteni, mindezekre pedig 22-000 frtos költségvetés határozatot, — melyből a tanárok fizetése, a paedagogium, internatus, konviktus s mert mindezekre még helyiség nincsen, egy nagy épület építési költsége fog fedeztetni. Miből? a Bethlen-főtanoda pénzén, — az államszegélyből levonandó 6000 frt és az államtól biztosan megnyerendő újabb 6000 frt s még innen onnan jeles pénzügyi miveletek által szerzendő összeggel. Hogy e határozati javaslat rendkívül elkeserítő hatást gyakorolt körünkben, — az könnyen elképzelhető s hogy ez érzélem nem pusztán a helyi érdekek iránti előszeretett kitolyása, amint dr. Szász Béla et Cors. nagy garral hirdetik, lerántva sárnga földig a Bethlen-Collegiumot, a theologiai akademiát, valamint városunkat, — azt nemcsak állítjuk, hanem bizonyítani is tudtuk és tudjuk. Első sorban városunk közönsége kell, mint mindig utját állja a jog és igazság útján s ha szükség: nemes áldozatkészséggel ez ismét

kaczagva az égre vele. Táncozva járta tovább körül a sirt s onnan feleselt térdeplő anyjának.

— Hagyjon magamra. Nem kell nekem senki társasága. Nem hiszek én már senkinek. Hitem és bizalmam rég összetéptem már. Mit emleget? az isten irgalmát, Istent? Hát az hol van? Én eleget imádkoztam, de nem hallgatott meg. Megátkoztam reitentő haraggal, bezzeg azt meghallgatta. Hiába mesterkedik, nem csal ki innen. Nem mondom én meg a titkom senkinek. Ki volt apja gyermekemnek? azt kérdezte egyszer. Azt nem lehet elmondani senkinek, még az éjszaka magányának sem. Meghallaná vagy egy kóbor lélek s elárulna. Hagyjon magamra. . . . Mit, nem akar elmenni? Innen is elűz? Megyek, érte, megyek. . . .

Turi Klára újra neki futott a sötét erdő mélyének, édes anyja pedig végig esett a sáros földön, fejével ép a sirdögörrre.

Mikor aztán a városhegyi erdő mellett tartották a katonák a hadgyakorlatot, ott találta Dombi hadnagy egy sir felett a Klára anyját, ott mint azt még meglehetett ismerni.

Az egész város szemefényét, Turi Klárát pedig ott hozták katonái a hordágyon a vizmosta szikla alól ékeletlenül eltorzulva, halottan. Nem volt semmi ragyogó azon az összezsuzott alakon, csak egy fényes jegy gyűrű, melyre az volt vésvé: „Dombi Lajos. 1887. június 2.“

Bojánca.

előtört veszedelmes áramlatnak, — és egyszersmind hívja fel a hazarészben mindazokat, kik függetlenül szolgálják a közügyeket, hogy ellentmondjanak a túlzásra ragadó törekvéseknek. Mindenesetre jellemző, hogy e fontos javsálat, mely százados kapcsolatokot kíván megbontani, mely messze kiható intézkedéseket nagy és részben bizonytalan költségekkel, részben igazságtalan követeléssel akar létesíteni az október hó 5-re kitűzött közgyűlés által, — teljes szövegében még maig sem látott napvilágot, nem is lett előzetesen közölve a 21 es bizottság tagjaival s csak 17-én, tehát alig pár héttel a közgyűlés előtt lett egyszer felolvasva! Es erre mondják, hogy a „kérdés megért!“ Valóban az új ára nagyon is kezd megérlelni bizonyos meggyőződéseket, — csak hogy annak ize aligha fog tet-szeni az illetőknek.

— Csátó János, kir. tanácsos alispán, mint Párisból kelt leveléből értesülünk, jól felhasználta széles-körü ismeretei gyarapítására a rendelkezésére álló időt. Innen Londonba szándékozik. Kivüle Párisban vannak még vármegyénkbeli: Moldován Lajos és neje, Kaján Simon orvos nejevel Verespatakról, — Fulöp ügyvéd. Abrudbányáról, — Danciu Sándor bányabirtokos Bucsum-ból. Kotiszl topánfalvi falusbíró, egyszerű ember létére, szintén nem sajnálta a fáradságot, hogy el nézzen a nagy világba.

— Hymen hír. Bartsch József m. kir. postatiszt e hó 18-án tartotta esküvőjét Molnár József tövisi jegyző kedves leányával Rózával. — Ugyane napon vezette oltarhoz Nagyenyeden Hajós Emi! Dobos József vendéglős nővérét Esztert. Mindkét menyegzőn előkelő közönség vett részt. Boldogságot kívánunk az új házaspároknak.

Dénes Gyulát, a Nagy Enyedi ref. egyház kedvelt egyik segédlelkészét, a Komlodi egyház híveit, folyó hó 15-én, lelkészül választották. Ösmervén Dénes Gyulanak jeles képzettségét, azon ügyiranti buzgóságát, melynek szolgálatába szegődött; ösmerve előzőeken magalkalmazkodását, megvagyunk győződve, hogy a Komlodi ref. vallású hívek, midőn papjukat Dénes Gyula személyében választották meg, jól választottak. A Komlodi ref. egyház újonnan választott ifjú lelkésze, rendes pappá történt megválasztás ez alkalmából fogadja szívélyes üdvözlésünket és azon óhajunk kifejezését, hogy lelkészi működésén nyugodjék Istennek áldása, élete útján kísérje szerencse!!! —

— Beomlott a piac tért mintegy négy szögölnyi helyen, szembe a collegium felőli várkapuval. Epen tűzértek haladtak át a téren s az egyik ló majdnem egy méternyire beüppedt lábaival a hirtelen leroskadt utakövezettel. A polgármester mindjárt intézkedett a hely megvizsgálása végett. — ásatást rendelt s jó másfél öl mélyen római téglákat, egy nagy vastag fecszeölöpöt s 2 nagy fatöngköt ásatott ki. Régen itt vársáncz volt s a ezölöpök — meglehet, hogy egy akkori hid maradványa. A gödröt gondosan betöltötték s a kövezetet helyreállították. — A várszegutczában is többször történtek ily beszakadások.

— Fagygyal fenytető kelletlen híd az első idő rontja a vérmes szüreti kilátásokat s öltözteti téli ruhába a didergő emberiséget. Hova tűntek a máskor oly mosolygó egű szép szeptemberi napok? Talán majd októberben fognak bennök gyönyörködhetni.

— Villámesapás. Nem rég, s mint amerikai lapok irták, a villám egy gyönyörű leányt talált, azonban csodálatosan megmenekült. A villám először is az erősen kitö-mött „miedert“ érinté, a kipárnázott csipőkön szerencsésen tovább siklott, alhaját, a mely szabadon esüngött, leszakítá, beleültött a „Turnier“ ba és innen az állászáron végig futva, a magas sarkon keresztül a földbe ütött. Így tehát nem lett semmi baja, csak álfogaival vaczogott erősen.

— Az „Ellenzék“ előfizetési felhívását mai lapunk hirdetési rovatában olvasóink figyelmébe ajánljuk. Erdély ügye és a hazafias elvek mellett 10 év óta folytatja már e függetlenségi lap a küzdelmet lankadatlanul és kitartással. E küzdelemben a hazafias magyar közönség Pártfogása lehet a segítség, mely a szent ügyet, melynek szolgálatába szegődött — diadalra juttatja.

— A Budapesti Ujságot f. évi okt. hó 1-jétől Hentaller Lajos képviselő fogja szerkeszteni szélső baloldali irányban. Az előfizetési felhívás számos bel és külföldi munkatársat sorol fel. Ára egész évre 12 forint.

— A nagyenyedi iparos ifjusági önképző és betegsegélyző-egylet ideiglenes igazgatósága köz-tudomásra hozza, hogy folyó hó 22-én délután 3 órakor az egylet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, mely alkalommal a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által megerősített alapszabályok felolvastatnak és állandó tisztviselő-sége megválasztatik, melyre tisztelettel meghívja az egylet összes tagjait az igazgató választmány.

IRODALOM.

A Pesti Hírlap demokratikus irányu politikai napilap, közkeveltségénél fogva valóban nem szorul kicéretre vagy ajánlgatásra. Az új évnegyed küszöbén nem mulaszthatjuk megsemm el, hogy meg ne említsünk egyet-mást abból, mit e lap szerkesztősége velünk közöl.

A Pesti Hírlap különös súlyt helyez a hír-szolgálatára; mit bizonyít az is, hogy e lapnak van leggazdagabb hír és távirat rovata. Napi híreinek nagyobb részét is vidéki tudósítói sürgönyileg küldik meg, mert a levélbeli tudósítást ma már nem tartják elég gyorsnak. S az is érdekes adalék a hírlapirodalom rohamos fejlődésének történetéhez, hogy — mi szintén unikum — a Pesti Hírlap immár rendszeres havi fizetésben részesíti a nagyobb vidéki városokban levő rendszeres tudósítóit. Ez a fizetés 25—50 frtj terjed a tudósítókat még folyton szerződött. Így eléri a lap, hogy eredeti tudósítások dolgában egy más újság sem versenyezhet vele. Három előkelő bécsi lappal (Neue Freie Presse, Neues Wiener Tagblatt és Presse) áll olytán összeköttetésben, hogy azok szerkesztői a saját külföldi eredeti távirataikat megküldik a Pesti Hírlapnak is s így a legérdekesebb politikai híreket a legelőkelőbb külföldi lapokkal egyidejűleg hozhatja. Belmunkatársai a legjobb nevű politikusok, publicisták, tárczírók s a legkipróbáltabb journalisták. Hogy tárczíai a legjobban megváltak, közismert dolog. Negyedévenként több regényt és novellát közöl. Ad kéthetenként zenemellékletet és sorsolási tudósítót is, (két oly melléklet, melyet egyedül a Pesti Hírlap nyújt előfizetőinek.) Szerkesztői üzeneteinek mindig élénk és tartalmas rovata máris országos hírre s kedveltségre kapott. Mutatványszámokat egész hétiig küld ingyen a kiadóhivatal (Budapest, nádor utca 7. sz.), hova az előfizetési pénzek is küldendők; még pedig negyedévre 3 frt 50 kr, egy óra 1 frt 20 kr.

CSARNOK.

Miért lettem én ellensége a verkleinek?

Volt nekem pár évvel ezelőtt abban a városkában, hol laktam, egy valóságos üldözött rém, ki elől menekülöm teljes lehetetlen volt s ki mindenütt nyomomban volt, mintha hozzám lett volna varrva, mint kabáthoz a gomb.

Féltreértések kikerülése véget (valaki még azt hinné, hogy valami szörnyeteg forog szóban) sietek kijelenteni, hogy ez az átkozott kisértő rém, nem volt senki más, mint egy szegény, öreg verkleis, vagy, ha jobban tetszik kintornás.

S nem is annyira a szegény verkleis után irányult az én haragom, habár őt is igen sokszor szerettem volna Amerikába transportálni, mint inkább a verkleje ellen, a mely miatt nem volt egy percnyi nyugtom.

Sokszor forgott is az eszemben, hogy megveszem azt a verkleit s örökre elnémitom akármibe kerüljön is, de azután meg eszembe jutott, hogy hiszen hiába veszem én meg azt a verkleit, mert a másik héten már más verkleivel állana elő, a melyik talán még fülhasítóbban visítana, mint ez az ócska, kihasználtszám. Hiába! Neki ez a kenyérkeresete.

E sorokat olvasva sokan talán azt hiszik, hogy én valami ideges, szerföltött ideges ember vagyok; ki még a verkleiszótól is kétségbe van esve. Pedig higgyék el kérem, hogy mindent, ami az idegeket megpróbálja, a legkisebb ijedőség vagy türelmetlenség nélkül elszervezek, sőt egy kis verklei concerttól sem irtózom, de amit az említett vén verkleis üzött velem, az felül mul minden türelmet és fogalmat.

Mert nekem minden nap legalább ötször hatszor végig kellett hallgatnom az öreg verkleis gyönyörű melodiáit s a mi a legkeservesebb, ugyanannyiszor kellett különösen egy népdalt végig élviznem, a mely így kezdődik: „Ha meghalok temetőbe visznek!” s a melynek hallatára bizonyára nem a menyországot kívántam nyughelyül a verklei tulajdonosnak.

Azt hiszem ez volt az öreg verkleisnek a kedvenc darabja, mert ezeket bárhol és mindig és legelőszőr elnyagatta.

Ha meleg nyári délután szobámban hűsöltem le-függönyzött ablakok mellett s Petőfi vagy Arany munkáiban lapozgattam, fölhangzott az udvarról keservesen, meg-megszakgatva a dal:

„Ha meghalok temetőbe visznek!”

Ha ilyenkor, futva a verklei elől, a sötét árnyas fái alá menekültem üdülni, legkésőbb egy negyed óra múlva, az öreg verkleis a sötét kioskja előtt verkleizte a bennlevőknek keservesen.

„Ha meghalok”, stb.

Ilyenkor aztán menekültem a város tulsó felébe s mire odaértem csakugy csorgott rólam az izzadság. Hogy a nagy hőséget elviselhetővé tegyem, betértem a sörcsarnokba s rendeltem egy pohár jégbehűtött sört. A mint ott szürösölgetem az árpalevet, egyszer csak felhangzik a sörcsarnok előtt a vendégek mulattatására:

„Ha meghalok temetőbe visznek!”

Beh jó volna! De minél hamarabb! — Gondoltam magamban bosszusan s otthagya a félig kiürített poharat, futottam, magam sem tudom merre, — hova?

Es ez így ment napról-napra!

Hiába futottam a verkleis elől a város egyik zugából a másikba, mégis nyomomban volt; hiába tömtem tele a füleimet pamuttal azon keresztül is kelle hallanom a verklei kinos nyögéseit.

S ettől kezdve kezdtem hinni a praedestinációban, mert másképen nem is lehetett kimagyarázni, honnan tudja azt az öreg verkleis, hogy én hova bujtam előle? Mert kétségteletlenül tudnia kellett, másképen nem lett volna mindenütt a nyomomban.

Megjött ekközben a tél, oly hideget hozva magával, a melyre a legvénebbek sem emlékeztek. A higany mélyen állott a 0 alatt s naponként jöttek a rémesebbnél rémesebb hírek a lapok hasábjain, hogy itt meg itt meg-fagyott ez meg ez.

Ennek dacára az én verkleisem (magaménak merem nevezni, mert nem hiszem, hogy többször györködött volna más valaki a nótáiban, mint én) nap nap után kikényszerítette ócska, rekedt verkleijéből az ő kedvenc nótáját az én roppant bosszúságomra.

Egy hideg délután épen „barátságos meleg szobámban” ültem, midőn az udvarról fölhangzik lassan vontatottan: „Ha meghalok, temetőbe visznek!” s itt egyszerre nagyot nyögött verklei s aztán néma esend állt be.

Meglepetve figyeltem, nem akartam hinni füleimnek. de valóban néma esend! azt hittem, hogy igen hosszú pausát tart, de eltelt egy perc, kettő, el három s a megszakított népdal még mindig nem nyert folytatást.

Nem tudtam mire vélni ezt a váratlan fordulatot, s kimentem, hogy megtudjam okát.

Kinnt az ajtó előtt állt az öreg verkleis, arczczal reáborulva élete fenntartójára s görcsösen tartá kezében ben annak fogantyuját.

Szólitgattam, de nem mozdult. Ekkor vettem észre, hogy halott, hogy meg van fagyva szegény.

Harmadnap aztán beteljesedett rajta, kedvenc nótájának első sora.

Szász Gerő.

Meteorológiai adatok, szept. 14—20 Nagyenyed.

Idő	Légnyomás közep. m. m.	Hőmérsék C°			relatív ned.esség %	Csapadék mm	Megjegyzés
		közep.	max. a	min. a			
sept. 14	62	13.2	21	8	65	—	derős, szeles
15	62.5	11.4	20	4.5	69	—	derős, esendés
16	63.5	9.5	13	7.8	82	1.5	borult
17	63	7.8	9.1	6.5	86	8.1	„
18	61	7.7	12.5	4.5	81	1.7	borult, szeles
19	60	5.7	8.5	3.5	93	2.5	borult esendés
20	59	8.8	13.6	4	73	0	borult, szeles
Egész hétről	61.5	9.2	14	5.5	78	13.8	borult
Előző hétközti hőmérsék. különbség	-3.8	-6.3	-7.1	-5.4	+2	+10.2	szélesebb

A jövőben valószínű időjárás: Még bő eső, aztán újra dérral fenyegető hőmérsék.

Közl. Dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

2531—1889. szám

közig.

Hirdetmény.

Nagyenyed város „NEMZETI SZÁLLODA” című vendéglője folyó évi október hava 2-án d. e. 10 órakor a városház tanácsstermében megtartandó nyilvános — írás és szóbeli árverezésen a jövő 1890. január 1-étől három egymásutáni évekre bérbe fog adatni.

Az árverezési feltételek hivatalos órák alatt a városi irodában betekintheők.

A városi tanácsból.

Nagyenyeden, 1889. évi szept. hó 18-án.

KOVÁCS GYULA,

polgármester.

Ny. Wokál Jánosnál Nagyenyeden 1889.

Előfizetési felhívás

Az

„ELLENZÉK”-re

Az erdélyi részek legelterjedtebb napilapjára: az „ELLENZÉK”-re van szerencsénk felhívni a n. é. közönség figyelmét. Lapunk 10 év óta áll a nagy közönség érdekeinek szolgálatában a függetlenség zászlója alatt.

E zászlóra jelmondatul a szabadság van felírva. Szabadon és függetlenül harczoltunk a nemzeti jogok melletti küzdelemben; szabadon és függetlenül szolgáltuk a nagy közönséget!

Suttogtuk a bünt, a gabszágot; védelmeztük az erényt, az igazságot!

Mint erdélyrészi lap, kiváló gondot fordítottunk mindig Erdély ügyeire s e kis hazarész érdekei mellett ezután is buzgó kitartással fogunk közdeni.

Azon az uton fogunk haladni ezután is, a melyik a független Magyarország felé vezet; azt a zászlót lobogtatjuk fenn, a melyekre Magyarország függetlensége van felírva.

A ki szereti az igazmondást, a szabadságot és vágyakozik hazánk függetlensége után: az zászlónk mellé sorakozik és követni fog minket.

„ELLENZÉK”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 16 frt,
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra 1 frt 50 kr.

Előfizethetni lehet bármely napon a kezdve. — Az előfizetések Kolozsvárra az „ELLENZÉK” kiadóhivatalának küldendők. 1—2

Legmagasabb jutalékkal
sikeres működésénél pedig
állandó (fix) fizetéssel
alkalmazunk minden állású egyént, ki sorajjegyeknek részlet-fizetésre való eladásával törvényes részletek alapján foglalkozni óhajt.

Budapesti-Előlegezési-Bank és Váltó-Intézet
Königsbaun és Hatschek.
Budapest, Károly-Körut 18.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző, beteg és gyulladt foghust gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését megátolja; a szájbüzt azonnal megszünteti naponta használata után cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valódi

DR. POPP világ-Anatherin
hírű SZÁJVIZ
kétszer oly nagy palacszkokban, mint eddig.

Ezzel egyidejűleg alkalmazandó
Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat folyton egészes s szép állapotban tartja.

Dr. POPP anatherin fogpasztája mely a legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús megerősítésére

Dr. POPP fogpora ragyogó fehérsegi fogakat kölcsönöz a nélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománcát megsértene.

Dr. POPP növényesszappana a legjobb gyógy-pipere-szappan, mindennemű bőrkütiések ellen és különösen furdókhöz.

Dr. POPP NAPRAFORGÓ (szappan) (nem glicerinnel). A legfinomabb (szappan) (pana) újabb és a legfinomabb divat-pipere-szappanok. A bőrt bársnyfinomná teszik.

Árak: Anatherin-szájviz 50 kr. 1 frt és 1 frt 40 kr. Anatherin fogpaszta téglében 1 frt 22 kr. Aromatikus fogpaszta 35 kr. Fogpor dobozban 63 kr. Növényesszappan 30 kr. Napraforgó-szappan 40 kr. Vénus szappan 50 kr.

E szerek kaphatók Nagyenyeden: Kovács J. és Varró F. gyógyszerészeknél és Czirner J. J. kereskedőnél. 7—12

Az Anatherin szájviz beteg fog és foghús ellen.

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos urnak!

Már rég irtam volna, de előbb meg akartam győződni kitünő szájvizének hatásáról. Az alkalmazott szerek közül csak egyedül a Popp féle Anatherin-szájviz használt, mely

fehér, gyepes foghúsomat és inogó fogamat megszilárdította, míg a többi szájvizekért csak a pénzt dobtam ki. Szilárd meggyőződésem szerint, csak az ön szájvizé valóban jó.

Öszinte kötelezettje
Dr. Raske Vilmos,
lelkész Beszterczen.

Szerk...
Wokál J...
az előf...
Kézirat...
Gr. Kuun...
A „K...
Tis...
Kérem...
kozatomat...
Tudva...
Kolozsváro...
gyülés egy...
szágos köz...
hatalom, m...
tást eszkö...
akadémia...
tatva és K...
tanoda le...
költségekr...
Ezen font...
tápláló töb...
a jelzett g...
véleményer...
aggkorom...
immal kép...
eleget ten...
mit a font...
ban a leg...
gemnek tar...
magamat, ...
szerint, a...
ványt tette...
oly preced...
hogy az é...
szüntem, v...
Mellőz...
akademián...
lett, —
Bethlen...
hogy a...
nagyeny...
nevezhet...
zésére a...
akademi...
hogy: I...
nagyeny...
köte eng...
jőjön is a...
lessége, ...
kulcsot, m...
nyugszik...
az oskola...
hü őrsé...
hagyott ve...
Algyo...

A B...
nyugodt...
testületi...
mivélede...
nem áta...
annyi új...
Az elő...
ságra és...
gyengének...
szeretik...
világ most...
De a hata...
igazi ha...
felemeli...
első sorba...
erőt, báto...
szózatra;...
tagjaiban...
nyászkod...
intézet k...
De ér...
saját lelki...
nagy intéz...
kával a sz...
épületeket...
magoknak...
Meg...
életében...
annyit, ho...
az ő neve...
mindig em...